

Socialförsäkringsutskottets betänkande 2019/20:SfU16

Medborgarskap

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkanden om svenskt medborgarskap. Motionerna handlar bl.a. om språk- och samhällskunskapstester och egen försörjning som villkor för svenskt medborgarskap och förlängning av tiden för hemvist.

I betänkandet finns åtta reservationer (M, SD, KD).

Behandlade förslag

Cirka 20 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2019/20.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	5
Utskottets överväganden	6
Medborgarskapsfrågor	6
Reservationer	13
1. Hemvist som villkor för medborgarskap, punkt 1 (M)	13
2. Hemvist som villkor för medborgarskap, punkt 1 (SD)	14
3. Upphävande av medborgarskap, punkt 2 (M, SD, KD)	14
4. Förlust och befrielse av medborgarskap, punkt 3 (SD)	15
5. Språk, samhällsorientering, försörjning och uppvärdering av medborgarskapet, punkt 4 (M)	16
6. Språk, samhällsorientering, försörjning och uppvärdering av medborgarskapet, punkt 4 (SD)	17
7. Språk, samhällsorientering, försörjning och uppvärdering av medborgarskapet, punkt 4 (KD)	18
8. Moratorium, punkt 5 (SD)	19
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	20
Motioner från allmänna motionstiden 2019/20	20

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Hemvist som villkor för medborgarskap

Riksdagen avslår motionerna

2019/20:2014 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 3,

2019/20:2833 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkandena 22 och 23 samt

2019/20:3052 av Paula Bieler m.fl. (SD) yrkande 1.

Reservation 1 (M)

Reservation 2 (SD)

2. Upphävande av medborgarskap

Riksdagen avslår motionerna

2019/20:2745 av Juno Blom m.fl. (L) yrkande 8 och

2019/20:3052 av Paula Bieler m.fl. (SD) yrkande 7.

Reservation 3 (M, SD, KD)

3. Förlust och befrielse av medborgarskap

Riksdagen avslår motionerna

2019/20:1748 av Kerstin Lundgren (C) och

2019/20:3052 av Paula Bieler m.fl. (SD) yrkande 8.

Reservation 4 (SD)

4. Språk, samhällsorientering, försörjning och uppvärdering av medborgarskapet

Riksdagen avslår motionerna

2019/20:132 av Robert Halef (KD),

2019/20:2014 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkandena 1, 2 och 4,

2019/20:2833 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkandena 20 och 21,

2019/20:2867 av Boriana Åberg (M),

2019/20:2877 av Boriana Åberg (M),

2019/20:2988 av Hans Eklind m.fl. (KD) yrkande 32,

2019/20:3052 av Paula Bieler m.fl. (SD) yrkandena 2–5 och

2019/20:3119 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkande 2.

Reservation 5 (M)

Reservation 6 (SD)

Reservation 7 (KD)

5. Moratorium

Riksdagen avslår motion

2019/20:3119 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkande 11.

Reservation 8 (SD)

Stockholm den 26 mars 2020

På socialförsäkringsutskottets vägnar

Rikard Larsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Rikard Larsson (S), Solveig Zander (C), Hans Eklind (KD), Christina Høj Larsen (V), Linda Lindberg (SD), Karolina Skog (MP), Fredrik Lundh Sammeli (S), Mats Green (M), Josefin Malmqvist (M), Magdalena Schröder (M), Maria Stockhaus (M), Christer Nylander (L), Anna Johansson (S), Anna-Caren Sätherberg (S), Lawen Redar (S), Carina Ståhl Herrstedt (SD) och Magnus Persson (SD).

Redogörelse för ärendet

Utskottet behandlar i detta betänkande 23 motionsyrkanden om svenskt medborgarskap som väckts under allmänna motionstiden 2019/20.

En redovisning av motionerna finns i bilagan.

Utskottets överväganden

Medborgarskapsfrågor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. förlängning av tiden för hemvist, språk- och samhällskunskapstester liksom egen försörjning som villkor för att få svenskt medborgarskap samt uppvärdering av medborgarskapets betydelse.

Jämför reservation 1 (M), 2 (SD), 3 (M, SD, KD), 4 (SD), 5 (M), 6 (SD), 7 (KD) och 8 (SD).

Gällande ordning

Frågor om medborgarskap regleras i lagen (2001:82) om svenskt medborgarskap, förkortad MedbL. Enligt 1 § MedbL är det svenska medborgarskapet ett rättsligt förhållande mellan medborgaren och staten som medför rättigheter och skyldigheter för båda parter. Medborgarskapet förenar alla medborgare och står för samhörighet med Sverige. Medborgarskapet representerar det formella medlemskapet i det svenska samhället och är en grund för folkstyrelsen.

Förvärv av medborgarskap genom ansökan, s.k. naturalisation

Naturalisation innebär att en utlänning under vissa givna förutsättningar beviljas svenskt medborgarskap. Någon absolut rätt härtill föreligger inte, även om villkoren i och för sig är uppfyllda (prop. 1975/76:136 s. 34). Det är fråga om en exklusiv rätt för staten att, efter en diskretionär prövning inom ramen för en rimlig tolkning av medborgarskapslagstiftningen, avgöra om en person bör tas upp till svensk medborgare eller inte (prop. 1997/98:178 s. 15).

I lagstiftningen finns ett s.k. hemvistkrav med innebörden att en utlänning efter ansökan kan beviljas medborgarskap om han eller hon har varit bosatt i Sverige i minst fem år, en statslös och flykting i minst fyra år och en nordisk medborgare i minst två år (11 § 4 MedbL).

Vidare finns krav på att utlänningen har styrkt sin identitet, har fyllt 18 år, har permanent uppehållstillstånd, samt har haft och kan förväntas ha ett hederligt levnadssätt (11 § MedbL).

Det finns dock särskilda bestämmelser om undantag från villkoren för naturalisation (dispens). Dispens får medges om sökanden tidigare har varit svensk medborgare, är gift eller sambo med en svensk medborgare eller om det annars finns särskilda skäl till det (12 § MedbL). Dessutom får en sökande som inte kan styrka sin identitet naturaliseras endast om han eller hon sedan minst åtta år har hemvist här i landet och gör sannolikt att den uppgivna identiteten är riktig.

Medborgarskap för barn och unga vuxna

Att medborgarskapet överförs från en förälder till ett barn ger uttryck för den s.k. härstamningsprincipen, dvs. att föräldrarnas medborgarskap avgör vilket medborgarskap deras barn får. Territorialprincipen innebär att barnet får medborgarskap i det land där barnet föds.

Ett barn till en svensk förälder får automatiskt svenskt medborgarskap vid födelsen, om barnet fötts efter den 1 april 2015 (2 § MedbL). Tidigare krävdes för att ett barn skulle förvärva svenskt medborgarskap från fadern vid födelsen bl.a. att fadern var gift med barnets mor.

Ett barn som fötts i Sverige och som sedan födelsen är statslös får svenskt medborgarskap genom anmälan av den eller dem som har vårdnaden om barnet, om barnet har permanent uppehållstillstånd och hemvist här i landet (6 § MedbL).

Vidare kan ett barn få svenskt medborgarskap genom anmälan av den eller dem som har vårdnaden om barnet, om barnet har permanent uppehållstillstånd i Sverige och hemvist här i landet sedan tre år, eller om barnet är statslös, två år. Anmälan ska göras innan barnet fyllt 18 år (7 § MedbL).

Förlust av medborgarskap

Av 14 § MedbL följer att en svensk medborgare förlorar sitt svenska medborgarskap när han eller hon fyller 22 år om han eller hon är född utomlands, aldrig haft hemvist i Sverige och inte heller varit här under förhållanden som tyder på samhörighet med landet. På ansökan som görs innan den svenske medborgaren fyller 22 år får dock medges att medborgarskapet behålls. Förlust av svenskt medborgarskap sker emellertid inte om detta skulle leda till att personen blir statslös.

Befrielse från medborgarskap

Enligt 15 § MedbL får den som är eller önskar bli utländsk medborgare på ansökan befrias från sitt svenska medborgarskap. Befrielse ska medges den som saknar hemvist i Sverige. Den som har hemvist i Sverige får vägras befrielse endast om det finns särskilda skäl. Är sökanden inte redan utländsk medborgare ska som villkor för befrielsen från svenskt medborgarskap krävas att han eller hon inom viss tid förvärvar medborgarskap i ett annat land.

Medborgarskapsceremonier

Varje kommun ska minst en gång om året anordna en ceremoni för nya svenska medborgare för att högtidlighålla deras nya medborgarskap (29 § MedbL). Vid medborgarskapsceremonin ska innehållet i 1 § MedbL förmedlas.

Motionerna

Hemvist som villkor för medborgarskap

I kommittémotion 2019/20:2014 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) begärs i yrkande 3 ett tillkännagivande om att hemvistkravet för medborgarskap i Sverige som huvudregel ska förlängas med två år. Detta innebär ett hemvistkrav på sju år som huvudregel och sex år för statslösa och flyktingar.

Även Ulf Kristersson m.fl. (M) begär i partimotion 2019/20:2833 yrkande 22 ett tillkännagivande om att förlänga kravet på hemvist för svenskt medborgarskap med två år. I yrkande 23 begärs ett tillkännagivande om att införa en möjlighet att förvärva medborgarskap två år tidigare vid arbete och egen försörjning.

I kommittémotion 2019/20:3052 av Paula Bieler m.fl. (SD) begärs i yrkande 1 ett tillkännagivande om längre hemvisttid för att beviljas medborgarskap. Det bör krävas tio års hemvisttid utom för nordiska medborgare som även i fortsättningen ska kunna bli svenska medborgare efter två år.

Förlust och befrielse från svenskt medborgarskap

Paula Bieler m.fl. (SD) begär i kommittémotion 2019/20:3052 yrkande 7 ett tillkännagivande om att skydda minderårigas svenska medborgarskap. Det har förekommit fall när den eller de som haft vårdnaden om ett barn ansökt om att barnet ska befrias från sitt svenska medborgarskap i samband med att barnet förts utomlands, exempelvis för att giftas bort. En ansökan om att säga upp ett svenskt medborgarskap bör därför alltid prövas i domstol om det gäller en minderårig. Vidare begärs i yrkande 8 ett tillkännagivande om frivilligt avsäggande av svenskt medborgarskap i syfte att återvända. Svenska medborgare som tidigare haft uppehållstillstånd på grund av skyddsskäl ska kunna ta del av återvändandeinsatser som Migrationsverket erbjuder, inklusive återetableringsbidrag. Detta bör villkoras med att de fransäger sig det svenska medborgarskapet. Om personen inte stannar i hemlandet och fransäger sig det svenska medborgarskapet ska återetableringsbidraget återbetalas.

I motion 2019/20:1748 av Kerstin Lundgren (C) begärs ett tillkännagivande om ändring av medborgarskapslagen. Den som är född som svensk medborgare bör inte förlora sitt medborgarskap när han eller hon fyller 22 år trots avsaknad av hemvist i Sverige. Samtidigt bör åtgärder vidtas för att göra det lättare att återfå ett förlorat medborgarskap.

Juno Blom m.fl. (L) begär i kommittémotion 2019/20:2745 yrkande 8 ett tillkännagivande om förändrad lagstiftning för att skydda barn från att deras föräldrar kan ansöka om att säga upp barnets medborgarskap. Ingen under 18 år ska behöva riskera att föras utomlands för att bli bortgift i ett land där barnäktenskap är tillåtet. Lagen är skriven så att det är mycket svårt att avslå en ansökan om att få det svenska medborgarskapet upphävt. En ansökan om att säga upp det svenska medborgarskapet för en person under 18 år bör därför inte få bifallas utan att en domstol först prövar skälen.

Språk, samhällsorientering, försörjning och uppvärdering av medborgarskapet

I kommittémotion 2019/20:2014 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) begärs i yrkande 1 ett tillkännagivande om krav på kunskaper i svenska språket och om det svenska samhället för medborgarskap. I yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om att utreda införandet av ett krav på huvudsaklig försörjning som inte är i form av försörjningsstöd för beviljande av medborgarskap i Sverige. I yrkande 4 begärs ett tillkännagivande om att systemet för medborgarskapsceremonier i Sverige ska uppvärderas. En översyn bör ske i detta syfte.

Även Ulf Kristersson m.fl. (M) begär i partimotion 2019/20:2833 yrkande 20 ett tillkännagivande om att ställa krav på grundläggande kunskaper i svenska och om det svenska samhället för att få svenskt medborgarskap. I yrkande 21 begärs ett tillkännagivande om att utreda ett krav på egen försörjning för svenskt medborgarskap.

Motsvarande yrkanden finns även i motionerna 2019/20:2867 av Boriana Åberg (M) om kunskaper i det svenska språket för att beviljas medborgarskap och 2019/20:2877 av Boriana Åberg (M) om att ändra lagen om svenskt medborgarskap.

Paula Bieler m.fl. (SD) begär i kommittémotion 2019/20:3052 yrkande 2 ett tillkännagivande om att utreda ett visst försörjningskrav kring medborgarskap. Det bör t.ex. krävas att den sökande har arbetat, gjort rätt för sig och inte legat samhället till last. Vidare begärs i yrkande 3 ett tillkännagivande om språkkrav och språktest. Att behärska det svenska språket i såväl tal som skrift ska vara ett självklart grundkrav för att beviljas svenskt medborgarskap. Dessutom begärs i yrkande 4 ett tillkännagivande om samhällskunskapskrav och samhällskunskapstest, t.ex. vad gäller jämställdhet, jämlikhet och yttrande- och åsiktsfrihet. I yrkande 5 begärs ett tillkännagivande om en lojalitetsförklaring. Utöver de krav på hederligt levnadssätt som i dag finns för att beviljas medborgarskap bör det införas en obligatorisk lojalitetsförklaring som slutsteg i ansökningsprocessen för att medborgarskap ska godkännas.

I kommittémotion 2019/20:3119 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) begärs i yrkande 2 ett tillkännagivande om ett starkt medborgarskap. Det svenska medborgarskapet bör värderas högt. Krav på språk- och samhällskunskap bör ställas i medborgarskapsprocessen. Medborgarskapet bör även på ett tydligt sätt kopplas samman med såväl rättigheter som skyldigheter, förmåner som plikter.

Hans Eklind m.fl. (KD) begär i kommittémotion 2019/20:2988 yrkande 32 ett tillkännagivande om att utreda och uppvärdera medborgarskapets betydelse. Det finns anledning att i ett större sammanhang bl.a. se över medborgarskapet, kraven för att få medborgarskap och processen som föregår ett medborgarskap. De som söker medborgarskap bör ha genomgått undervisning i samhällsorientering. Alla som blir medborgare eller myndiga bör få en medborgarbok där de rättigheter och skyldigheter som följer av medborgarskapet förmedlas.

Även i motion 2019/20:132 av Robert Halef (KD) begärs ett tillkännagivande om att tillsätta en utredning som ser över villkoren för att erhålla svenskt medborgarskap. I det sammanhanget bör olika frågor genomlysas såsom ceremonier samt samhälls- eller språkkrav.

Moratorium

I kommittémotion 2019/20:3119 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) begärs i yrkande 11 ett tillkännagivande om ett moratorium för beviljande av medborgarskap. Möjligheten att ansöka om och beviljas medborgarskap bör tillfälligt stoppas mot bakgrund av den extrema arbetsbelastningen på Migrationsverket och behovet av insatser för att höja värdet av medborgarskapet.

Utskottets ställningstagande

Medborgarskapet har både ett symboliskt och ett reellt värde i en tid av ökad rörlighet över gränser. Sedan den 1 april 2015 gäller enligt den s.k. portalparagrafen i medborgarskapslagen (1 § MedbL) att det svenska medborgarskapet är ett rättsligt förhållande mellan medborgaren och staten som medför rättigheter och skyldigheter för båda parter. Medborgarskapet förenar alla medborgare och står för samhörighet med Sverige. Medborgarskapet representerar det formella medlemskapet i det svenska samhället och är en grund för folkstyrelsen. Vidare är det numera obligatoriskt för kommunerna att en gång per år anordna ceremonier för nya svenska medborgare i syfte att högtidligt hålla deras nya medborgarskap. Välkommandet är frivilligt för den enskilde och får utformas efter kommunernas skiftande förutsättningar och förhållanden.

Mot bakgrund av portalparagrafen och vad som redan gäller angående medborgarskapsceremonier anser utskottet att det saknas skäl att föreslå ett tillkännagivande om en uppvärdering av medborgarskapet och medborgarskapsceremonierna. Inte heller anser utskottet att det finns skäl för riksdagen att göra ett tillkännagivande om en lojalitetsförklaring som ett slutsteg i processen för att få ett medborgarskap. Därför avstyrks motionerna 2019/20:2014 (M) yrkande 4, 2019/20:3052 (SD) yrkande 5, 2019/20:2988 (KD) yrkande 32 och 2019/20:132 (KD).

Frågan om ändring av hemvistkravet har tagits upp i ett antal motioner. Utskottet anser att de krav på hemvist som gäller för olika personkategorier för att beviljas svenskt medborgarskap är väl avvägda och inte bör ändras. Inte heller bör det införas en möjlighet att beviljas medborgarskap två år tidigare vid arbete och egen försörjning. Utskottet avstyrker därför motionerna 2019/20:2014 (M) yrkande 3, 2019/20:2833 (M) yrkandena 22 och 23 samt 2019/20:3052 (SD) yrkande 1.

När det gäller krav på kunskaper i svenska och om det svenska samhället samt befrielse av medborgarskap kan utskottet konstatera att regeringen i oktober 2019 gav en särskild utredare i uppdrag att ta fram förslag om att godkänt prov i svenska och i grundläggande samhällskunskap ska vara krav för svenskt

medborgarskap (dir. 2019:70). Syftet är att stärka medborgarskapets status och främja ett inkluderande samhälle där individen stärks och ökar sina möjligheter att bli en aktiv samhällsmedborgare. I uppdraget ingår även att utreda i vilken utsträckning det krävs undantag för vissa grupper. Vidare ska utredaren lämna förslag om hur barns rättigheter i ärenden om befrielse från svenskt medborgarskap kan stärkas och hur möjligheterna att avslå en ansökan om befrielse från svenskt medborgarskap bör utökas. Utredaren ska redovisa uppdraget i de delar som gäller språk- och samhällskunskapskrav senast den 15 oktober 2020. I övriga delar ska uppdraget redovisas senast den 1 maj 2021. Utskottet, som anser att det är rimligt att ställa krav på vissa kunskaper i svenska och om det svenska samhället för att få svenskt medborgarskap, ser positivt på det pågående utredningsarbetet. När det gäller barns rättigheter i ärenden om befrielse av medborgarskap vill utskottet understryka vikten av att förslag som stärker barnets rätt läggs fram så snart som möjligt. Inget barn ska kunna föras utomlands för att bli bortgift mot sin vilja. Utredningens förslag och beredningen bör dock avvaktas varför det saknas skäl för riksdagen att nu göra några tillkännagivanden i dessa frågor. Utskottet avstyrker därmed motionerna 2019/20:2014 (M) yrkande 1, 2019/20:2833 (M) yrkande 20, 2019/20:2867 (M), 2019/20:2877 (M), 2019/20:3052 (SD) yrkandena 3, 4 och 7, 2019/20:3119 (SD) yrkande 2 och 2019/20:2745 (L) yrkande 8.

Frågan om ett försörjningskrav för att få medborgarskap har lyfts i några motioner. Ett försörjningsvillkor fanns i tidigare medborgarskapslagstiftning, men togs bort 1976, bl.a. eftersom gruppen personer som uppbar socialhjälp var jämförelsevis liten och det fanns en godtagbar orsak, t.ex. bristande skolunderbyggnad eller yrkesutbildning (prop. 1975/76:136 s. 32). I nu gällande medborgarskapslagstiftning finns ett krav på hederligt levnadssätt för att få medborgarskap. Att ha skulder till det allmänna eller till enskilda kan utgöra hinder mot att villkoret om hederligt levnadssätt ska anses uppfyllt. Det har ansetts rimligt att betrakta skulder till det allmänna som särskilt belastande för den enskilde vid bedömningen av om kravet på ett hederligt levnadssätt är uppfyllt (MIG 2016:12). Utskottet anser att det med det anförda inte finns skäl att föreslå något tillkännagivande om försörjningskrav. Motionerna 2019/20:2014 (M) yrkande 2, 2019/20:2833 (M) yrkande 21, 2019/20:3052 (SD) yrkande 2 avstyrks därmed.

När det gäller befrielse från svenskt medborgarskap och bidrag till svenska medborgare som tidigare har haft uppehållstillstånd på grund av skyddsskäl och som vill bosätta sig i sitt ursprungsland noterar utskottet att det finns ett system med resebidrag vid s.k. återvandring, men att svenska medborgare är undantagna. Vidare finns möjligheter till återetableringsstöd för vissa utländska medborgare som har fått avslag på sin asylansökan i Sverige. Utskottet anser att regelverket om befrielse från svenskt medborgarskap inte bör ändras och att ovan nämnda system om stöd och bidrag vid återvandring och återvändande inte bör omfatta svenska medborgare. Det finns därför inte skäl att föreslå ett tillkännagivande om detta. Motion 2019/20:3052 yrkande 8 avstyrks därför.

Om en svensk medborgare är född utomlands, aldrig har haft hemvist i Sverige och inte heller har varit här under förhållanden som tyder på samhörighet med landet förlorar han eller hon sitt svenska medborgarskap. Den svenska medborgaren får dock behålla sitt svenska medborgarskap om han eller hon ansöker om detta före 22 års ålder. Utskottet, som kan konstatera att den som fyllt 18 år dessutom kan ansöka om naturalisation, anser att regelverket i dessa delar är väl avvägt. Utskottet avstyrker därför motion 2019/20:1748 (C).

Slutligen anser utskottet att det saknas skäl att föreslå ett tillkännagivande när det gäller frågan om ett moratorium för beviljande av medborgarskap. Därmed avstyrks motion 2019/20:3119 (SD) yrkande 11.

Reservationer

1. Hemvist som villkor för medborgarskap, punkt 1 (M)

av Mats Green (M), Josefin Malmqvist (M), Magdalena Schröder (M) och Maria Stockhaus (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2019/20:2014 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 3 och

2019/20:2833 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkandena 22 och 23 samt avslår motion

2019/20:3052 av Paula Bieler m.fl. (SD) yrkande 1.

Ställningstagande

I dag krävs som huvudregel fem års hemvist i Sverige för medborgarskap. För statslösa och flyktingar gäller fyra år och för nordiska medborgare två år. Om tidsbegränsade uppehållstillstånd blir huvudregel kommer tidpunkten för förvärv av permanent uppehållstillstånd respektive svenskt medborgarskap i många fall ligga mycket nära varandra. Ett permanent uppehållstillstånd bör emellertid vara ett steg på vägen till ett medborgarskap.

Den nya huvudregeln för den som ansöker om medborgarskap bör därför vara ett hemvistkrav på sju år i stället för fem år. Hemvistkravet bör för statslösa och flyktingar förlängas från fyra år till sex år. Möjlighet till förkortat hemvistkrav i dessa fall bör finnas för den som har varit svensk medborgare tidigare och söker om ett nytt medborgarskap samt för den som är gift eller sambo med en svensk medborgare. Dagens hemvistkrav på två år för nordiska medborgare bör bibehållas.

För att arbete och egna ansträngningar alltid ska löna sig bör det därutöver införas en möjlighet att få medborgarskap två år tidigare för den som jobbar och försörjer sig själv.

2. Hemvist som villkor för medborgarskap, punkt 1 (SD)

av Linda Lindberg (SD), Carina Ståhl Herrstedt (SD) och Magnus Persson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2019/20:3052 av Paula Bieler m.fl. (SD) yrkande 1 och avslår motionerna

2019/20:2014 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 3 och 2019/20:2833 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkandena 22 och 23.

Ställningstagande

Med nuvarande regler kan det i vissa fall räcka med så kort hemvisttid som två år för att beviljas medborgarskap, även om det oftast snarare rör sig om tre till fyra år. I och med att ett permanent uppehållstillstånd kan beviljas redan efter två eller fyra års uppehållstillstånd, för anknytning respektive arbete, kan medborgarskapet ses som ett komplement till permanent uppehållstillstånd i stället för ett eget, mycket värdefullt mål. Av denna anledning bör kravet på hemvisttid vara tio år utom för nordiska medborgare som även i fortsättningen bör kunna beviljas medborgarskap efter två års hemvist.

3. Upphävande av medborgarskap, punkt 2 (M, SD, KD)

av Hans Eklind (KD), Linda Lindberg (SD), Mats Green (M), Josefin Malmqvist (M), Magdalena Schröder (M), Maria Stockhaus (M), Carina Ståhl Herrstedt (SD) och Magnus Persson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2019/20:2745 av Juno Blom m.fl. (L) yrkande 8 och 2019/20:3052 av Paula Bieler m.fl. (SD) yrkande 7.

Ställningstagande

Ett stärkt medborgarskap förutsätter inte enbart att det ställs fler krav för att erhålla det utan även ett ökat skydd mot att berövas det, särskilt för minderåriga. Utredningen om starkare skydd mot barnäktenskap, tvångsäktenskap och brott med hedersmotiv har presenterat sitt slutbetänkande (SOU 2018:69). Av detta framgår att det förekommit fall när den eller de som har vårdnaden om ett barn ansökt om att barnet ska befrias från sitt svenska medborgarskap i samband med att barnet förts utomlands, exempelvis för att giftas bort. Dagens lagstiftning är inte tillräcklig för att försvara dessa unga svenska medborgares rätt till det svenska medborgarskapet. En ansökan om att säga upp ett svenskt medborgarskap bör därför alltid prövas i domstol om det gäller en minderårig.

4. Förlust och befrielse av medborgarskap, punkt 3 (SD)

av Linda Lindberg (SD), Carina Ståhl Herrstedt (SD) och Magnus Persson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2019/20:3052 av Paula Bieler m.fl. (SD) yrkande 8 och
avslår motion

2019/20:1748 av Kerstin Lundgren (C).

Ställningstagande

Svenska medborgare som tidigare haft uppehållstillstånd på grund av skyddsskäl bör kunna ta del av de återvändandeinsatser som Migrationsverket erbjuder, inklusive återetableringsbidrag, under förutsättning att de frånsäger sig sitt svenska medborgarskap. Lämpligen bör den som återvänder kunna behålla sitt svenska medborgarskap under en period. Under den perioden betraktas återetableringsbidraget i praktiken som ett lån. Om den återvändande vid periodens slut beslutar sig för att stanna i hemlandet, och frånsäger sig det svenska medborgarskapet, bör lånet avskrivas. I annat fall bör lånet återbetalas.

5. **Språk, samhällsorientering, försörjning och uppvärdering av medborgarskapet, punkt 4 (M)**

av Mats Green (M), Josefin Malmqvist (M), Magdalena Schröder (M) och Maria Stockhaus (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2019/20:2014 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkandena 1, 2 och 4,

2019/20:2833 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkandena 20 och 21,

2019/20:2867 av Boriana Åberg (M) och

2019/20:2877 av Boriana Åberg (M),

bifaller delvis motion

2019/20:3052 av Paula Bieler m.fl. (SD) yrkandena 2–4 och

avslår motionerna

2019/20:132 av Robert Halef (KD),

2019/20:2988 av Hans Eklind m.fl. (KD) yrkande 32,

2019/20:3052 av Paula Bieler m.fl. (SD) yrkande 5 och

2019/20:3119 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkande 2.

Ställningstagande

Det finns en naturlig koppling mellan medborgarskapet och språket som bör förstärkas. Grundläggande kunskaper i svenska har stor betydelse för integrationen och leder till samhörighet med Sverige. Det är också nödvändigt med vissa kunskaper i svenska för att effektivt kunna utöva de demokratiska rättigheter som följer med medborgarskapet, såsom rösträtt i riksdagsval. Mot den bakgrunden bör det införas ett krav på grundläggande kunskaper i det svenska språket för medborgarskap. Kunskapsresultat bör kunna visas genom både godkända språkkunskapsprov och godkända studieresultat. Möjlighet till dispens från språkravet bör finnas exempelvis på grund av ålder, hälsa eller olika funktionsnedsättningar. Detsamma gäller för den som har varit svensk medborgare tidigare.

Kunskap om landets samhällsförhållanden har stor betydelse för integrationen. Det är också en rimlig förväntan att en ny medborgare har förvärvat grundläggande kunskaper om det svenska samhället. Därför bör det införas ett krav på grundläggande kunskaper om det svenska samhället för medborgarskap. Sådana kunskaper bör kunna styrkas genom ett godkänt kunskapsprov. Möjlighet till dispens bör finnas på motsvarande sätt som för språkrav.

Egen försörjning har stor betydelse för integrationen. Det är också en rimlig förväntan på en ny medborgare att huvudsakligen kunna försörja sig utan försörjningsstöd. Ett införande av ett krav på självförsörjning för medborgarskap bör utredas. I självförsörjning bör ingå försörjning genom eget arbete eller näringsverksamhet. Även studiemedel, sjukpenning, sjukersättning, a-kassa, pension eller motsvarande ska vara godtagbart. Likaså försörjning genom make, maka eller sambo. Däremot bör en person som huvudregel inte ha sin huvudsakliga försörjning genom försörjningsstöd. Undantag bör gälla om personen är under 18 år eller statslös.

Medborgarskapsцерemonier bidrar till att markera medborgarskapets tyngd och betydelse. Vid церemonierna välkomnas nya medborgare och medborgarskapsförvärvet högtidlighålls. En översyn bör ske i syfte att uppvärdera medborgarskapsцерemonierna.

6. Språk, samhällsorientering, försörjning och uppvärdering av medborgarskapet, punkt 4 (SD)

av Linda Lindberg (SD), Carina Ståhl Herrstedt (SD) och Magnus Persson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2019/20:3052 av Paula Bieler m.fl. (SD) yrkandena 2–5 och
2019/20:3119 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkande 2,
bifaller delvis motionerna
2019/20:2014 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkandena 1 och 2,
2019/20:2833 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkandena 20 och 21,
2019/20:2867 av Borianan Åberg (M) och
2019/20:2877 av Borianan Åberg (M) samt
avslår motionerna
2019/20:132 av Robert Halef (KD),
2019/20:2014 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 4 och
2019/20:2988 av Hans Eklind m.fl. (KD) yrkande 32.

Ställningstagande

Det svenska språket är kittet som håller det svenska samhället samman och bör vara en självklar minsta gemensam nämnare för svenska medborgare. Att behärska det svenska språket i såväl tal som skrift bör vara ett självklart grundkrav för att erhålla svenskt medborgarskap. Miniminivån bör motsvara godkända betyg i grundskolan, eller i europeisk terminologi B2. Detaljerna i ett

sådant språkrav, samt hur adekvata tester för att verifiera språkkunskaper ska utformas, bör skyndsamt utredas.

För att bli medborgare i Sverige är det även rimligt att ha kunskap om hur det svenska samhället fungerar. Grundläggande kunskap om svensk historia är av vikt för att skapa förståelse för hur Sverige ser ut i dag, liksom vilka skyldigheter och rättigheter som finns inom olika områden. Exempel på viktiga kunskapsområden är hur svensk demokrati fungerar, jämställdhet och jämlikhet, yttrande- och åsiktsfrihet, hur ett sekulärt samhälle ser ut och hur det förhåller sig till religionsfriheten, hur skattesystemet fungerar visavi offentlig välfärd etc. Dessa kunskaper bör säkerställas genom prov innan medborgarskap beviljas.

Det är rimligt att ställa krav på en viss försörjningsförmåga för att få ett svenskt medborgarskap. Det bör t.ex. krävas att den sökande har arbetat, gjort rätt för sig och inte legat samhället till last. Regeringen bör utreda möjligheten att införa vissa krav på trygkad försörjning för att få medborgarskap. I bedömningen bör både nuvarande och tidigare förhållanden beaktas, och särskilt utlänningens självständighet gentemot de allmänna bidragssystemen. Försörjningskravet ska inte gälla barn, sjuka, pensionärer, eller liknande fall.

Vidare bör, utöver de vandelskrav som i dag finns för att beviljas medborgarskap, en obligatorisk lojalitetsförklaring krävas som ett slutsteg i ansökningsprocessen för medborgarskap.

7. Språk, samhällsorientering, försörjning och uppvärdering av medborgarskapet, punkt 4 (KD)

av Hans Eklind (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2019/20:2988 av Hans Eklind m.fl. (KD) yrkande 32,

bifaller delvis motionerna

2019/20:2014 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 1,

2019/20:2833 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 20 och

2019/20:3052 av Paula Bieler m.fl. (SD) yrkande 4 och

avslår motionerna

2019/20:132 av Robert Halef (KD),

2019/20:2014 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkandena 2 och 4,

2019/20:2833 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 21,

2019/20:2867 av Boriana Åberg (M),

2019/20:2877 av Boriana Åberg (M),

2019/20:3052 av Paula Bieler m.fl. (SD) yrkandena 2, 3 och 5 samt

2019/20:3119 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkande 2.

Ställningstagande

Medborgarskapets betydelse måste uppvärderas. Medborgarskapet ska ses som ett mål, inte ett medel. Det finns all anledning att i ett större sammanhang se över medborgarskapet, krav för medborgarskap och den process som föregår. De som ansöker om medborgarskap bör bl.a. ha genomgått undervisning i samhällsorientering. Vidare bör alla som blir medborgare, eller vid myndighetsåldern, få en medborgarbok där de rättigheter och skyldigheter som följer av medborgarskapet förmedlas.

8. Moratorium, punkt 5 (SD)

av Linda Lindberg (SD), Carina Ståhl Herrstedt (SD) och Magnus Persson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2019/20:3119 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkande 11.

Ställningstagande

Med tanke på den extrema arbetsbelastningen på Migrationsverket och det påtalade behovet av insatser för att höja värdet av medborgarskapet bör möjligheten att både ansöka om, och beviljas, medborgarskap tillfälligt stoppas. Ett sådant moratorium bör bestå åtminstone till dess att bättre rutiner gällande uppföljning, kontroll och kvalitetssäkring av fattade beslut har kommit på plats, men allra helst ända till dess att ny lagstiftning i syfte att stärka medborgarskapets värde trätt i kraft.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2019/20

2019/20:132 av Robert Halef (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning som ser över villkoren för att erhålla svenskt medborgarskap och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:1748 av Kerstin Lundgren (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppdra till regeringen att lägga fram förslag om ändring av medborgarskapslagen och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2014 av Maria Malmer Stenergård m.fl. (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om krav på kunskaper i svenska språket och om det svenska samhället för medborgarskap och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda införandet av ett krav på huvudsaklig försörjning, som inte är i form av försörjningsstöd, för beviljande av medborgarskap i Sverige och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att hemvistkravet för medborgarskap i Sverige som huvudregel ska förlängas med två år och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att systemet för medborgarskapsceremonier i Sverige ska uppvärderas och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2745 av Juno Blom m.fl. (L):

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förändrad lagstiftning för att skydda barn från att deras föräldrar kan ansöka om att säga upp barnets medborgarskap och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2833 av Ulf Kristersson m.fl. (M):

20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ställa krav på grundläggande kunskaper i svenska och om det svenska samhället för att erhålla svenskt medborgarskap och tillkännager detta för regeringen.

21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda ett krav på egen försörjning för svenskt medborgarskap och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förlänga kravet på hemvist för svenskt medborgarskap och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en möjlighet att förvärva medborgarskap två år tidigare vid arbete och egen försörjning och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2867 av Boriána Åberg (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kunskaper i det svenska språket för att beviljas medborgarskap och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2877 av Boriána Åberg (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ändra lagen om svenskt medborgarskap och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2988 av Hans Eklind m.fl. (KD):

32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda och uppvärdera medborgarskapets betydelse och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:3052 av Paula Bieler m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om längre hemvisttid för att beviljas medborgarskap och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda ett visst försörjningskrav kring medborgarskap och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om språkkrav och språktest och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om samhällskunskapskrav och samhällskunskapstest och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en lojalitetsförklaring och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skydda minderårigas svenska medborgarskap och tillkännager detta för regeringen.

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om frivilligt avsägande av svenskt medborgarskap i syfte att återvända och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:3119 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett starkt medborgarskap och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett moratorium för beviljande av medborgarskap och tillkännager detta för regeringen.